

35.

Tadeusz Makowski

Landscape from little village with girl, circa 1926-27

Estimate: 75,000 - 95,000 PLN

watercolour/paper, 32 x 45 cm (dimensions in frame)

signed lower left: 'T. Makowski'

Taxes and fees

- In addition to the hammer price, the successful bidder agrees to pay us a buyer's premium on the hammer price of each lot sold. On all lots we charge 18 % of the hammer price.

Esej

Cykl pejzaży z zacisznego miasteczka Breuilpont stanowi punkt zwrotny w malarskiej twórczości Tadeusza Makowskiego. Normandzka miejscowość oddalona o 120 kilometrów od Paryża była w latach 1926-27 miejscem letniego wypoczynku artysty. Monografistka

polskiego kubisty, Władysława Jaworska, w realistycznych w ujęciu pejzażach upatruje „przełom w dotychczasowej twórczości Makowskiego, jako decydujący krok ku pełnemu wyzwoleniu artystycznej indywidualności. (...) O ile dawniej Makowski interesował się pejzażem bogatym, przestrzennym, nie pozbawionym anegdotycznych scen rodzajowych, o tyle teraz wybiera motyw krajobrazowy raczej mały, skromny, 'zwyczajny'. Ze szczególnym zamiłowaniem obserwuje zakręt drogi na skraju wsi, zabudowania kamiennych domków przy drodze, pochyle przydrożne drzewa. Często w pejzażu widoczna jest sylweta wiejskiego kościoła, rzadziej słup telegraficzny. (...) W pejzażach malowanych w Breuilpont Makowski, przy coraz większym upraszczaniu formy, rozwija nie byle jaką maestrię kolorystyczną, by za pomocą światła, a nie intensywnych barw zyskać świeżość i przejrzystość złotawych i srebrzystych gam. Jego obrazy nie błyszczą, lecz świecą od wewnątrz immanentnym blaskiem utajonym. Umiejętność tę zachowa i w późniejszych obrazach; może ją nawet rozwinie, ale do takiej ascezy kolorystycznej nie wróci już nigdy. A jest to operacja wyrafinowana: być kolorystą bez koloru, a w każdym razie używając koloru jak najbardziej dyskretnego, wyciszonego” (cyt. za Władysława Jaworska, Tadeusz Makowski, Kraków 1999, s. 18-19). Obok nowego typu obrazowania w pejzażach z Breuilpont w atmosferze normandzkiego miasteczka wyczuwalne są polskie akcenty. Charakter rodzimego klimatu zauważył już Tytus Czyżewski, pisząc, że „Makowski zarówno w grafice, jak i w swym malarstwie jest na wskroś słowiański i polski”. Jaworska również dostrzega stylistyczne pokrewieństwo łączące małopolski i francuski krajobraz. „Być może nieć rodzinnej tradycji, wspomnienie plenerowych wypraw z Janem Stanisławskim, zapamiętane 'motywy', wreszcie tęsknota za krajem, spowodowały, że w nizinnym krajobrazie departamentu Eure znalazł pewne formalne odpowiedniki i podobieństwa z podkrakowską wsią, które w jego uczuciowej transpozycji oddały charakter polskiego pejzażu. Bo cechy te, choć czytelne (...), nie są widoczne gołym okiem, są nurtem podskórnym. Makowski nie posługiwał się tu znakiem ikonicznym, jak np. Chagall posługiwał się sylwetką prawosławnej cerkwi dla ewokacji i lokalizacji nastroju rosyjskiego miasteczka w witebskiej guberni. Warto już tu ten szczegół podkreślić, bo owa polskość, tak często przypomina w odniesieniu do całej twórczości Makowskiego, będzie się zawsze mieściła w warstwie wyrazowej, a nie treściowej, nie symbolicznej, nie alegorycznej” (cyt. za Władysława Jaworska, Tadeusz Makowski, Kraków 1999, s. 19). „Pejzaż z małego miasteczka z dziewczynką”, być może powstały już w grudniu w paryskiej pracowni, przedstawia znaną z obrazów olejnych główną ulicę Breuilpont otoczoną domami. W tle rysuje się spiczasta korona drzewa oraz wieża kamiennego kościółka. Na pierwszym planie Makowski umieścił samotną dziewczynkę, która trzyma książkę pod ręką. Motyw dzieci powracających ze szkoły należy do silnie wówczas obecnych w wyobraźni artysty. Makowski zastosował charakterystyczną – subtelną i zgaszoną – gamę barwną. Z palety kolorów wybrał szarości, róż, żółcienie oraz błękit na wieży kościoła, która stanowi perspektywiczną i barwną dominantę kompozycji. Malarz posługiwał się głównie akwarelą, lecz wyraz niektórych płaszczyzn i brył wzmocnił ołówkiem i pastelem.

Provenance

- Signum Foundation collection, Poznan - 2nd Auction of the Signum Foundation Collection, Desa Unicum, May 29, 2012 - private collection, Poland - DESA Unicum, February 2018 - private collection, Poland